

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าไปด้วยดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่า การศึกษาของประเทศนั้น ดีเพียงใด และการศึกษาก็จะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องได้พยายามทำงานอย่างมีประสิทธิภาพคือทำงานอย่างเต็มความสามารถและมองเห็นคุณค่าของงานที่กำลังดำเนินอยู่ แนนชนผู้ที่เกี่ยวข้องของอย่างใกล้ชิดนั้นได้แก่ครู ถ้าประเทศใดมีครูที่ดี พยายามปฏิบัติ การสอนอย่างสม่ำเสมอและอย่างมีคุณภาพ นักเรียนก็จะได้รับความรู้ที่มีความเจริญงอกงามตามไปด้วย ประเทศชาติก็จะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันนี้การศึกษาและ นักเศรษฐศาสตร์ก็ถือว่า การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งซึ่งเป็นการลงทุนเพื่อสร้างคุณภาพ ของคน แต่ผลของการลงทุนจะปรากฏให้เห็นได้คงใช้เวลายาวนานอาจจะถึง 10 ปีหรือ 20 ปีก็ได้ สิ่งที่เราควรคำนึงถึงในการลงทุนการศึกษาก็คือทำอย่างไรจึงจะลงทุนได้อย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากหลักฐานจะพบว่า จำนวนวันที่ครูไทยได้ปฏิบัติการสอนจริง ๆ นั้น น้อยมาก ทั้งนี้ย่อมจะเกิดความสุขเปล่าทางการศึกษาเนื่องจากครูไม่ได้สอนหรือนักเรียน ไม่ได้เรียนเป็นอันมาก จากการวิจัยเรื่องเวลาที่สูญเสียไประหว่างปีการศึกษา 2506 ของ โรงเรียนในประเทศไทยซึ่ง ไมตรี ชุมชัยและเพื่อนร่วมกันทำพบว่า โรงเรียนทำการสอนจริง ๆ เมื่อหักวันเสาร์วันอาทิตย์และวันหยุดราชการออกแล้วตกอยู่ในระหว่าง 159 ถึง

1 กอ. สวัสดิ์พานิชย์ และ Wronski Stanley P., "การวางแผนกำลังคน และการศึกษาในประเทศไทย," การมัธยมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2509), หน้า 14.

199 วัน และพบว่า โรงเรียนราษฎร์ในส่วนภูมิภาคมีวันเรียนจริง 199 วัน รองลงมาได้แก่ โรงเรียนราษฎร์ส่วนกลาง และโรงเรียนสังกัดกรมพลศึกษาซึ่งมีวันเรียน 179 วัน ส่วนโรงเรียนที่มีวันเรียนน้อยที่สุด ได้แก่โรงเรียนสังกัดกรมการฝึกหัดครู ซึ่งมีวันเรียนเพียง 159 วัน ส่วนโรงเรียนประชาบาลและเทศบาลมีวันเรียน 170 วัน การวิจัยนี้เป็นผลให้ต่อมาภายหลังได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้ให้โรงเรียนประถมศึกษาเปิดทำการสอนจริงไม่น้อยกว่าปีละ 180 วัน ถ้ามีวันหยุดพิเศษก็ต้องจัดสอนชดเชยให้ ยิ่งกว่านั้นกรมสามัญศึกษาได้แนะนำเรื่องการเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียน ให้ลงมือสอนได้ทันทีในวันแรกที่โรงเรียนเปิดภาค และไม่ให้จัดสอบปลายปีก่อนเดือนมีนาคมเพื่อให้เด็กมีเวลาเรียนมากขึ้น และบางแห่งถึงกับมีการหยุดโรงเรียนก่อนสอบก็มี ถ้าเปรียบกับต่างประเทศแล้วจะเห็นว่าเขามีวันเรียนมากกว่าเรา เช่น ญี่ปุ่นปีละ 240 วัน, รัสเซีย 220 วัน, อเมริกา 180 ถึง 200 วัน สรุปแล้วโรงเรียนของเราได้เสียเวลาไปมากในเรื่องต่อไปนี้คือ พิธีไหว้ครูทั้งวันซอมและวันจริง พิธีหล่อเทียนพรรษา แห่งเทียนพรรษา พิธีเข้าประจำกองลูกเสือ กีฬาโรงเรียน ละคร คอนเสิร์ตของโรงเรียน การต้อนรับแขก นำทวมนบริเวณโรงเรียน หยุดเรียนเพราะถูกข่มขืนสถานที่ ครูเช่าห้องชาวย่อย ๆ เลิกสอนก่อนเวลา ครูไม่อยู่ในห้องเรียน วันลาของครู ครูถูกเรียกไปช่วยราชการอย่างอื่น² ฯลฯ

การลาของครู ดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ได้เรียน แน่นนอนที่สุดที่จะเกิดผลเสียหายแก่การเรียนไม่มากนักน้อย แต่เราก็ไม่สามารถที่จะขจัดการลาของครูให้หมดไปได้โดยสิ้นเชิง เพราะเป็นของธรรมดาที่คนเราทุกคนจะต้องมีการเจ็บป่วยหรือมีกิจกรรมส่วนตัวที่จำเป็นต้องลาหยุดบ้าง ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับการลาของข้าราชการก็ให้สิทธิข้าราชการลาหยุดได้ จึงมีข้อนาคิดว่า การลาของข้าราชการจะมีผลเสียหายต่อราชการ

² กมล จิระมณ, "ครูจะช่วยแก้ความสูญเปล่าทางการศึกษาภาคบังคับได้อย่างไร," ศูนย์ศึกษา, 8 - 10 (กันยายน - ตุลาคม, 2514), 4.

ส่วนรวมหรือไม่ เพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครู เมื่อคนหนึ่งคนใดลาหยุดไปแล้ว ได้มีการหาครูมาสอนแทนหรือไม่ เพราะการลาของครูจะทำให้เกิดผลเสียหายต่อการเรียน การสอน และเกี่ยวกับเรื่องลาหยุดของข้าราชการครูนี้มักจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ บางคนก็ตำหนิข้าราชการครูที่ไม่ได้เจ็บป่วยอะไรเลย แต่อาการลาหยุดกว่าป่วย ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเกินขอบเขต ควรจะมีการพิจารณาหักเงินเดือนเป็นรายวันไป อาจจะทำให้การลานั้นลดลง และขานเมืองก็จะเจริญขึ้นบ้าง บางคนก็ตำหนิว่าครูสอนน้อย ๆ หรือสอนอย่างขอไปที แล้วก็ลาหยุดมากด้วย ผลเสียหายจึงเกิดขึ้นมากมาย ถ้าครูส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้

ผู้วิจัยเองก็มองเห็นผลเสียหายที่เกิดจากการลาของครู ยิ่งครูลาหยุดมาก การสอนก็ไม่เต็มที่ ทองريب ๆ สอนให้จบหลักสูตรโดยไม่คำนึงว่า นักเรียนจะเข้าใจเพียงไร จึงคิดว่าน่าจะพยายามหาแนวทางที่จะทำให้การลาของครูน้อยลง ซึ่งควรจะเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้เกิดผลเสียหายแก่ทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายครูและนักเรียน ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวันลาของครู เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงไว้เป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไขและวางแผนการบริหาร การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการลาของอาจารย์ในสถานศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516 มีวัตถุประสงค์ที่จะ

1. ทดสอบรายละเอียดของจำนวนอาจารย์ที่ลา ค่าร้อยละของจำนวนวันลา และค่าเฉลี่ย (วันต่อคน) ของจำนวนวันลาตามประเภทการลาต่อไปนี้

- 1.1 การลาป่วย
- 1.2 การลาปฏิบัติงานทั่วไปและพักผ่อน
- 1.3 การลาคลอด
- 1.4 การลาอุปสมบท
- 1.5 การลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ
- 1.6 การลาอบรมและดูงาน

1.7 การลาเข้าระดมราชการทหาร

1.8 การลาไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองเมกกะ

โดยแยกตามคุณลักษณะของผู้ลา

2. หาความแตกต่างระหว่าง จำนวนวันลาของแต่ละประเภทโดยแยกตามคุณลักษณะของผู้ลา และแยกตามขนาดของวิทยาลัย
3. เปรียบเทียบสัดส่วนของอาจารย์ที่ลาในแต่ละประเภทกับสัดส่วนของอาจารย์ทั้งหมด
4. หาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนวันลาแต่ละประเภทกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา ดังนี้ คือ
 - 5.1 เพศกับภาวะสมรส
 - 5.2 เพศกับอายุราชการ
 - 5.3 เพศกับอายุจริง
 - 5.4 เพศกับวุฒิ
 - 5.5 ภาวะสมรสกับอายุราชการ
 - 5.6 ภาวะสมรสกับอายุจริง
 - 5.7 ภาวะสมรสกับวุฒิ
 - 5.8 อายุราชการกับอายุจริง
 - 5.9 อายุราชการกับวุฒิ
 - 5.10 อายุจริงกับวุฒิ
6. หาจำนวนเงินที่รัฐต้อง เสียให้อาจารย์ที่ลาโดยแยกตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ คือ ชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี และชั้นจัตวา

สมมติฐานของการวิจัย

1. จำนวนวันลาของ แต่ละประเภท โดยแยกตามคุณลักษณะของผู้ลาไม่แตกต่างกัน
2. สัดส่วนของอาจารย์ที่ลาในแต่ละประเภทของการลา มีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของ อาจารย์ทั้งหมด
3. จำนวนวันลาของอาจารย์แยกตามประเภทการลาแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของผู้ลา
4. คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา มีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นอาจารย์สอนอยู่ในสถาบันอาชีวศึกษา สังกัด กองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516 ซึ่งมีทั้งหมด 10 แห่ง คือ
 - 1.1 วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
 - 1.2 วิทยาลัยพณิชยการพระนคร
 - 1.3 วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา
 - 1.4 วิทยาลัยมิตรพิมพ์
 - 1.5 วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครใต้
 - 1.6 โรงเรียนเพาะช่าง
 - 1.7 วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
 - 1.8 วิทยาลัยชุมพร เขตอุตสาหกรรม
 - 1.9 วิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ
 - 1.10 วิทยาลัยเกษตรกรรมเจ้าคุณทหาร

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ไม่รวมอาจารย์ที่มีชื่ออยู่ในสถานศึกษาของ กรมอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัย แต่ไปช่วยสอนนักเรียนในสถานศึกษา หรือไปช่วยสอนใน วิทยาลัยวิชาการศึกษา และไม่รวมผู้ที่เป็นผู้จ้างสอน แต่ขออาจารย์ที่เป็นข้าราชการประจำ และทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาจริง ๆ

ขอตกลง เบื้องต้น

1. จำนวนคนที่ปรากฏอยู่ตามการลาประเภทต่าง ๆ นั้น มีใช้จำนวนคนลาที่แท้จริง แต่ถือว่าเป็นจำนวนคนลาที่ปรากฏอยู่ตามประเภทของการลานั้น ๆ ทั้งนี้เพราะบางคนมีการลา หลายประเภท เช่น อาจารย์ ก. ลา 3 ประเภท คือ ลาป่วย ลากิจ และลาคลอด ดังนั้น จึงนับจำนวนคนลาไปประเภทละ 1 คน คือมีคนลาป่วย 1 คน ลากิจ 1 คน และลาคลอด 1 คน ทั้งนี้เป็นต้น

2. ข้อมูลในปีการศึกษา 2516 ถือว่าเป็นตัวแทนของข้อมูลในปีอื่น ๆ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย อาจจะไม่สมบูรณ์เนื่องจากมีอาจารย์บางคนเข้ารับ ราชการ และออกจากราชการระหว่างปี จึงมิได้นำมาวิเคราะห์ เพราะทางแผนกทะเบียนประวัติ กรมอาชีวศึกษา รวบรวมไว้ไม่ครบ จึงทำให้จำนวนคนลาและจำนวนวันลาไม่ถูกต้องจริง ๆ

2. การลาในบางประเภท อาจจะไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ส่วนใหญ่จะลาป่วย มากกว่าอย่างอื่น ทั้งนี้เพราะว่าการลาป่วยเป็นการลาที่ง่ายและสะดวกไม่จำเป็นต้องรอให้ ผู้บังคับบัญชาอนุญาตก่อนก็หยุดได้ และไม่จำเป็นต้องยื่นใบลาในวันนั้น หายป่วยเมื่อไรก็ยื่นใบลา

วันนั้น แยกการลาประเภทอื่น เช่นลากิจจะต้องยื่นใบลาก่อน เมื่อได้รับอนุญาตให้ลาแล้วจึงจะหยุดได้ ดังนั้นอาจมีอาจารย์หลายคนที่เกิดภาระกระทันหันจะลาจลวงหน้าไมทันก็เลยลาป่วยเป็นต้น จึงทำให้มีจำนวนคนลาป่วยมากขึ้น และมีจำนวนคนลาจลวงลดลง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์ หมายถึงผู้ที่ทำการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516

คุณลักษณะของครูลา คือ

1. เพศ ชาย และหญิง
2. ภาวะสมรส โสด และสมรสแล้ว
3. อายุราชการแบ่งเป็น 5 ระดับคือ 1 ถึง 5 ปี , 6 ถึง 10 ปี, 11 ถึง 15 ปี 16 ถึง 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป
4. อายุจริง แบ่งเป็น 4 ระดับคือ 20 ถึง 30 ปี, 31 ถึง 40 ปี, 41 ถึง 50 ปี และ 51 ถึง 60 ปี
5. วุฒิ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท

วันลาของอาจารย์ หมายถึงวันที่อาจารย์ต้องยื่นใบลาขออนุญาตลาหยุดไม่ว่าปฏิบัติราชการตามปกติ

ประเภทของการลา คือ

1. การลาป่วย
2. การลาจลวงตัวและพักผ่อน
3. การลาคดอด
4. การลาอุปสมบท
5. การลาศึกษาทั้งในและนอกประเทศ
6. การลาอบรมและดูงาน
7. การลาเข้าร่วมราชการทหาร
8. การลาไปประกอบพิธีอัญเชิญ เมืองเมกกะ

ความสูญเปล่า หมายถึงการที่ครูไม่ได้สอนและนักเรียนไม่ได้เรียน

ปีการศึกษา 2516 นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2516

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการลาของอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516 ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจาก แผนกทะเบียนประวัติกรมอาชีวศึกษา และที่แผนกทะเบียนประวัติของวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อที่จะ นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาอัตราการอยละของจำนวนอาจารย์ที่ลา การอยละของจำนวนวันลา และ อาเจียรของจำนวนวันลา (วันต่อคน) โดยแยกตามคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา หากความแตกต่าง ระหว่างอาเจียรของวันลาและประเภท โดยแยกตามคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา และแยก ตามขนาดของวิทยาลัย เปรียบเทียบสัดส่วนของอาจารย์ที่ลาในแต่ละประเภทกับสัดส่วนของ อาจารย์ทั้งหมด หากความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนวันลาของอาจารย์แยกตามการลาทั้ง 6 ประเภท (คือ การลาป่วย การลากิจ การลาคลอด การลาอุปสมบท การลาศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ และการลาอบรมและดูงาน) กับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา (คือ เพศ ภาวะสมรส อายุราชการ อายุจริง และวุฒิ) หากความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ลา และหาจำนวนเงินที่รัฐ ต้องเสียให้แก่อาจารย์ที่ลาต่อคนต่อปี ถึงแม้ว่าข้อมูลที่รวบรวมมาจะไม่สมบูรณ์อยู่บ้างถึงกล่าว แลวกก็ตาม แต่ข้อมูลที่ป้อนนี้ ผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือให้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลาของ อาจารย์ได้ จริงอยู่เราไม่อาจขจัดการลาของอาจารย์ให้หมดสิ้นไปได้ เพราะทุกคนมีสิทธิ์จะ ลาได้ตามขอบเขตที่กำหนด และเรื่องโรคภัยไข้เจ็บหรือธุระกิจส่วนตัวบางครั้งประการยอมเกิดขึ้น กับทุกคนไม่มากก็น้อย แต่ผู้วิจัยคิดว่าการศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการลาของ อาจารย์นั้นอาจจะได้แนวทางที่จะไปปรับปรุง แก้ไข หาวิธีการให้การลาลดน้อยลงได้บ้างไม่มาก ก็น้อยจริงจะเป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษาต่อไปด้วย